

L'equinoteràpia

Departament de ciències

Mar Tomás Sánchez

2 de batxillerat, IES Ridaura

Nuri Alberti

10 de Desembre de 2012

Índex

• Agraïments i dedicatòries	1 - 2
• Introducció	
– Objectiu	3
– Mètode.....	3 - 4
• Cos	
– Marc teòric:	
1. Què és l'equinoteràpia?.....	5 - 6
2. La seva història.....	7 - 9
3. Les diferents àrees de l'equinoteràpia.....	10 - 13
– Treball de camp:	
1. Cavall de Mar.....	14 - 24
2. Overland.....	25 - 31
3. Hípica Unicorn.....	32 - 35
• Conclusions.....	36 - 38
• Bibliografia.....	39 - 40
• Annex.....	41 - 59

Agraïments i dedicatòries

M'agradaria agrair a totes les persones que han fet possible aquest treball. Moltes gràcies:

A les persones o institucions que han volgut col·laborar i aportar informació;

Cavall de Mar, la hípica de Llagostera, en especial a la Marta Planella, la dona que diverses vegades m'ha ates amb amabilitat i ha respost a totes les preguntes i curiositats que volia i necessitava saber, i a la Sandra i la Marta, terapeuta i alumna respectivament, que van permetrem assistir a una classe d'equinoteràpia i poder observar la teoria aplicada a la practica.

Centre hípic Overland, situat a Peratallada, en especial a en Ricard Julià, a qui haig d'estar molt agraïda per la sessió tan detallada que va efectuar, per així jo poder prendre apunts i entendre el procediment fil per randa de com s'estructura una classe d'equinoteràpia.

A la Hípica Unicorn, que es troba a Calonge, en especial a la Neus Sousa, per tot el material que m'ha enviat i tota la informació que m'ha pogut aportar.

Són les 3 hípiques que han fet possible la part pràctica d'aquest treball de recerca, i la veritat és que estic encantada d'haver pogut tractar amb persones com les que he conegut en aquests llocs. Els hi agraeixo molt el seu temps dedicat i la seva dedicació en explicar-me i documentar-me sobre tot aquest món.

A la meva família, en especial a la Carla i als seus pares, per portar-me fins a Overland i assistir a una sessió amb la nena, i als meus pares, per portar-me a munt i a baix per a poder efectuar la part pràctica i deixar-me la seva càmera per poder fer fotografies les quals complementen la meva feina.

A la filla del meu professor d'història, Carles Grabuleda, per deixar-me un llibre que m'ha ajudat a comprendre i acostar-me molt més a la psicologia del cavall, per així dons poder redactar el treball amb més facilitat i propietat.

A la meva tutora del treball de recerca per tot el seguiment, l'esforç i dedicació que hi ha posat, i sobretot per tot el que m'ha arribat a ajudar, Nuri Alberti gràcies per ser la meva guia en aquesta recerca de la qual tant n'he après i per ajudar-me a efectuar-lo.

En especial a una persona que no conec però que admiro per tenir aquesta visió d'aquest animal tant únic i magnífic; Lucy Rees, l'escriptora del llibre "*La lógica del caballo*" de l'editorial Lettera, el qual m'ha ajudat a saber molt més i amb més profunditat sobre els cavalls, el seu comportament i la seva psicologia.

Per acabar a tota la gent que des de fa anys hem va fer entrar en contacte amb el món del cavall. Gràcies a tot el que vaig viure dins d'aquesta dimensió vaig decidir fer el meu treball de recerca sobre l'equinoteràpia i enfocat més cap a la psicologia del cavall, ja que per mi és un animal únic i especial i aprendre més sobre ell m'ha fet ampliar els coneixements i les ganes de seguir involucrant-me en tot aquest moviment.

Introducció

L'elecció d'aquest tema ve donada pel contacte que he mantingut amb el món del cavall des de fa anys, és a dir, com que coneixia aquesta àrea d'esport eqüestre i volia relacionar-ho amb algun àmbit de ciències em va semblar interessant apostar pel tema de l'equinoteràpia, on ésser humà i cavall coincideixen per a formar un vincle molt fort i proporcionar avantatges pedagògics cap a la persona que efectua la teràpia.

Hi havia molt més temes que podria haver escollit i que tenien una relació de salut amb la persona, però al final vaig decidir-me per aquests ja que conec persones properes que l'efectuen. Al poder observar el canvi en aquesta gent, de com l'equinoteràpia complementava la seva rehabilitació, em va fascinar, i vaig voler saber-ne molt més, sobretot vaig voler saber com evolucionava i actuava la psicologia del cavall amb aquestes persones, per això vaig enfocar la recerca cap a la psicologia del cavall i no pas l'evolució de la persona discapacitada. Fer el treball de recerca sobre la teràpia amb cavalls ho vaig veure una oportunitat única de poder aprendre a l'hora de fer un treball com aquest.

- **Objectiu:** Conèixer el món de la equinoteràpia en sí, la seva estructura i funcionament teòric i poder-lo comparar amb el que s'acaba aplicant a la realitat en hípiques de la perifèria. Efectuar aquest treball amb poca informació teòrica, només la general i els punts més importants que té, i ampliar la informació a la vida real a l'hora de fer entrevistes i visitar centre hípics.
- **Mètode:** Al principi la intenció era estudiar tant la part que efectua el cavall com la que efectua la persona discapacitada, però al començar a buscar informació vaig veure que era massa complex fer totes dues parts i vaig preferir centrar-me en el cavall, que és el que més m'interessava.

Per començar vaig fer un esquema amb els punts a seguir i distingint la part teòrica i la part pràctica. La qüestió més important i que més em plantejava era com s'havia de preparar un cavall per que pogués efectuar sessions d'equinoteràpia, però quan vaig anar a les hípiques o vaig començar a buscar informació vaig comprovar que no hi ha cap preparació concreta, simplement

s'ha de conèixer al cavall i valorar si el seu caràcter i comportament serveix per a tractar amb gent discapacitada o no.

A partir de respondre aquesta pregunta, vaig començar a buscar la informació necessària per a saber quines parts tenia aquesta teràpia i quina era la seva història, em vaig documentar i vaig llegir-me dos llibres perquè a l'hora de poder escriure el treball i parlar amb els entesos sabés per on em movia, i així ho vaig fer.

El procés no ha canviat gaire des del principi al final, la informació si que s'ha hagut de reduir perquè és un tema que abasta moltes possibilitats i moltes branques interessant, però el procediment d'estudiar i aprendre els coneixements globals i profunditzar a les hípiques de com s'aplicava hi era des del principi.

També vaig fer un llistat de les possibles hípiques que podia visitar i entrevistar que es situen als voltants de Castell-Platja d'Aro i que tracten amb temes d'equinoteràpia i així seleccionar-ne tres, les quals arribaria a estudiar i informar-me per poder aplicar tot el que havia après durant la meva recerca de part teòrica.

Cal dir que al principi no sabia per on començar, ni si sabia seguir les pautes aproximadament marcades, però un cop vaig començar a redactar i a investigar, quan va començar a agafar forma cada cop tenia més clar que seguia un procediment lògic i coherent.

Quan varem plantejar el treball de camp no creia que en pogués extreure tanta informació, per això vaig haver de reduir-lo i només visitar 3 hípiques quan tenia pensat visitar-ne alguna més.

Finalment l'annex ni el tenia plantejat, perquè no sabia què posar-hi, però a mesura d'anar redactat el treball em vaig adonar que jo sí que entenia el vocabulari emprat, tot i que hi apareixen paraules molt tècniques, però el treball no el faig per mi, així que vaig decidir buscar el significat de les paraules usades o que trobava interessant i introduir-les a l'annex com a vocabulari del món del cavall.

Marc Teòric

1. Què és l'equinoteràpia?

L'equinoteràpia és una tècnica terapèutica on s'utilitza el cavall com a instrument o via natural per a la rehabilitació humana de discapacitats físiques, psíquiques, emocionals i socials, és a dir, que afectin a capacitats motores o mentals. Això es duu a terme mitjançant la relació creada entre l'alumne que ho practica, el cavall i el terapeuta que ho dirigeix. És una activitat de rehabilitació molt important i reconeguda a tot el món ja que es realitza amb un ésser viu que està domat i ensenyat.

El cavall s'utilitza com a fil connector entre l'alumne i el terapeuta perquè certes característiques d'aquest animal, com són el seu moviment produït pel seu cos i el seu tronc entre d'altres, ajuden al pacient. Aquestes són les característiques essencials del cavall que fan possible que la teràpia es realitzi correctament:

- El seu calor corporal, que es troba entre 38°C i 39°C aproximadament s'utilitza durant la teràpia per a relaxar la musculatura, lligaments i estimular la percepció tàctil. Quan el pacient efectua

la classe sense sella, és a dir, a pel, és molt més fàcil que el calor es transmeti, aquest ho fa des de l'esquena del cavall a la cintura i els membres inferiors del pacient. Això afavoreix a gran escala al relaxament dels músculs de les cames i els glutis. El calor també té una gran importància terapèutica en l'ambient psicopedagògic, ja que crea sentiments de seguretat, amor i protecció entre l'alumne que munta i el cavall, com a conseqüència es reconstrueix l'autoconfiança i l'acceptació de un mateix. Té un valor fisioterapèutic, ja que el calor del cos de l'animal s'aprofita com a instrument per a relaxar la musculatura i els lligaments, i sobretot estimular la sensació de percepció tàctil. Un bon exemple per a que es transmeti correctament la temperatura del cavall al alumne.

- El moviment tridimensional que permet l'estimulació de músculs i articulacions de l'usuari. Està comprovat que el cavall és l'únic animal que realitza moviments semblants al del cos humà quan es mou, com per exemple el vaivé de dalt a baix, d'un costat a un altre o endavant i endarrere. Aquests moviments es transmeten a la cintura del genet i recorren la columna vertebral fins arribar al cap. Són moviments rítmics que es graven amb facilitat al cervell, això provoca que amb el temps s'efectuïn automàticament. Els impulsos rítmics del cavall es transmeten del llom al cinturó pelvià i d'aquí es reparteixen a tot el cos. Al caminar, l'animal transmet de 90 a 110 impulsos per minut al genet, nombre que augmenta quan efectua el canvi del pas al trot i del trot al galop. Aquests impulsos són provocats per els músculs lumbar i ventrals del cavall, que es contrauen i distenen de forma rítmica i regular, moviments que produeixen en el genet reaccions d'equilibri i redreçament del tronc. El propòsit de la fisioteràpia és donar estímuls fisiològics per a poder regular el to muscular i crear coordinació.

Aquestes característiques es converteixen en els principis terapèutics en els que es basa l'equinoteràpia, que aquestes actuen en tot moment sobre el genet sigui una persona discapacitada o no.

Moltes vegades l'equinoteràpia es relaciona amb l'equitació clàssica, on el genet és qui actua sobre el cavall i busca la seva ajuda per poder realitzar els exercicis o activitats que es proposi. L'equinoteràpia és al contrari, el cavall és qui influeix sobre el genet o sobre el pacient, a partir de les instruccions del terapeuta, aprofitant els estímuls que es produeixen entre un individu i l'altre durant la munta.

2. La història de l'equinoteràpia

Les primeres publicacions datades en les quals es menciona el tractament amb cavalls com a variant de la medicina són del 460 aC aproximadament. En aquestes s'especificava que es podia utilitzar com a teràpia gràcies als seus beneficis proporcionats per dues característiques fonamentals; el moviment multidimensional efectuat pel cavall i la temperatura específica d'aquest animal.

Es diu que Hipòcrates va ser un dels primers en mencionar els beneficis d'aquesta teràpia practicada amb un animal tan proper a l'ésser humà, en el seu llibre *Les dietes*. Des de l'antiguitat llavors ja hi havia coneixements de la seva capacitat curativa. Ascepiade di Prússia (120 a.C) va ser qui va descobrir els beneficis que produeix la munta a cavall per a l'epilèpsia i la paràlisi. Jeroni Merkurialis al 1569 va publicar en llatí la seva obra *De arte gymnastica* (L'art de la gimnàstica) en la qual cita una observació feta per Galè: “La equitació no només exercita el cos, sinó també els sentits”.

En els segles XVI, XVII i XVIII ja es recomanava l'ús de l'equitació com a mètode terapèutic i curatiu en general, com a mesura preventiva. Però aquesta activitat va perdre importància quan al segle XIX va començar la revolució industrial, ja que com animal fort i robust, amb velocitat i resistència que és el cavall, s'utilitzava més en el terreny militar i esportiu que no pas en el camp de la medicina.

Al 1901 va ser fundat l'Hospital ortopèdic de Oswentry, Anglaterra, el qual va rebre una donació de tots els cavalls d'una dama anglesa, voluntària del mateix hospital, per poder ajudar a trencar la monotonia dels pacients en tots els seus tractaments. Aquest és el primer registre d'una activitat eqüestre lligada a un hospital.

Tot i així fins que Liz Härtel no va participar en la difusió de la teràpia amb cavalls no va ser internacionalment reconegut aquest mode de teràpia. La danesa va patir poliomièlitis, malaltia que paralitza el sistema nerviós, afectant i destruint les neurones

motores, als 16 anys, però això no va ser un obstacle per seguir practicant l'equitació, esport que portava a fi des de feia molts anys. Aquest esforç per a seguir muntant va ajudar-la a rehabilitar-se, sabent que mai es recuperaria del tot. Al 1952 va guanyar la medalla de plata als Jocs Olímpics de Hèlsinki en la categoria d'ensinistrament, i al 1956 va tornar a guanyar en els Jocs Olímpics de Melbourne. A partir d'aquest fet, denominat auto-teràpia per als metges, va despertar un interès mèdic enfocat cap al programa d'activitats equestres com a mitjà terapèutic. El cavall com a animal per a ús terapèutic cap a persones discapacitades és un avenç o una aplicació del segle XX.

En termes més generals, l'equitació com a teràpia va sorgir després de la Segona Guerra Mundial, per els països del Nord, més o menys entre Escandinàvia i Alemanya. En aquests països es va començar a provar aquestes tècniques amb persones que patien paràlisis cerebrals. La persona que se la considera investigador i cercador d'aquesta tècnica és el doctor Max Reichenbach, un dels especialistes pioneres en aquest àmbit. Cap al 1953 va elaborar uns primers estudis científics, on comptava amb un gran nombre de pacients voluntaris de la seva clínica de fisioteràpia a Alemanya. Des de llavors la investigació científica ha sigut el motor per al desenvolupament i la difusió de l'equinoteràpia arreu de món. Arran de tanta cerca existeixen més de 700 publicacions sobre l'equitació terapèutica i la majoria estan en idiomes com alemany, italià, anglès i francès.

Un cop creada la base de la investigació, la teràpia amb cavalls va començar a agafar molta més importància de la que tenia, llavors va ser quan al 1971 es va fundar a Alemanya la Associació per a la Munta Terapèutica, que a dia d'avui s'encarrega d'impulsar la investigació en aquest camp i difondre els resultats obtinguts. La hipoteràpia va ser la primera a desenvolupar-se, a Suïssa, Alemanya i Àustria, més endavant va aparèixer la equitació terapèutica i tot seguit l'equitació adaptada per a discapacitats com a esport. A Anglaterra i a Itàlia és on es va donar més importància a l'aspecte pedagògic de la munta a cavall, després es van crear programes específics per la hipoteràpia i la munta terapèutica. La teràpia amb aquest animal passa d'Escandinàvia a Anglaterra i d'aquí als Estats Units i Canadà, on la importància en aquest camp va augmentar cap als anys seixanta i setanta. Als Estats Units també s'hi va fundar al 1969 una associació anomenada NARHA (North American Riding for the Handicapped Association) la qual representava la organització d'equinoteràpia a nivell nacional.

Avui dia existeixen amplis programes desenvolupats i creats a països d'Europa com Àustria, Alemanya, França, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, Holanda, Itàlia, Irlanda, Luxemburgo, Noruega, Polònia, Espanya, Suècia, i Suïssa. A Austràlia, Nova Zelanda i Sud-àfrica existeixen diverses associacions que estan afiliades a l'associació Anglesa RDA (Riding for the Disabled Association). Cap a Orient existeixen programes a Japó, Hong Kong, Malàisia, Singapur, Israel i Jordània. Respecte al continent Americà l'equinoteràpia es realitza de forma extensa a Estats units i Canadà. A Llatinoamèrica es poc coneguda i els representants més coneguts són Mèxic, Argentina i Brasil.

Icona de la Riding for the Disabled Association

El primer congrés d'equinoteràpia es va celebrar a París l'any 1974, amb un lema molt emblemàtic i significatiu "Rehabilitació a través de la munta". Des de llavors s'han fet, aproximadament, entre 8 o 9 congressos, depenent de la font d'informació. L'any 1991 també és una data important, es va aconseguir el registre oficial de la RDI (Riding Disabled International), amb la central a Bèlgica, on es va acceptar la divisió exacta i oficial de les tres àrees de l'equinoteràpia:

- a) Hipoteràpia
- b) Munta terapèutica o equitació terapèutica
- c) Equitació adaptada o equitació com a esport per a la gent discapacitada

Els científics, després de treballar molt i fer una gran quantitat d'estudis, afirmen que la presència d'animals amb persones aporta beneficis, com per exemple; la sensació de solitud disminueix, augmenta la capacitat de concentració, estimula l'exercici i afavoreix el contacte físic i emocional. En general són beneficis físics i psíquics. El cavall ha contribuït al llarg de la història al desenvolupament de l'ésser humà. Li ha permès el desplaçament de llargues distàncies, ha col·laborat en tasques agrícoles...

L'origen exacte no es coneix, això és degut a que els primers estudis eren del món antic, llavors depenent de la font d'informació marca un punt o un altre, ja que aquesta via de rehabilitació s'ha estès per tot el món, per això hi ha aquesta confusió de quin és el punt exacte o de quin país és l'originari de l'activitat equina.

3. Les diferents àrees de l'equinoteràpia

Hi ha diverses variants o maneres de practicar l'equinoteràpia, on l'element central són l'alumne que ho practica i el cavall, amb l'ajut del cuidador. Existeix un ventall tan ampli degut al gran nombre de beneficiaris i professionals que poden intervenir en cada cas particular.

3.1. Hipoteràpia: Aquesta es basa en aprofitar els moviments del cavall per estimular la musculació i les articulacions del pacient. S'utilitza, generalment, per tractar a persones discapacitades físicament, com per exemples trastorns neuromotors, siguin d'origen genètic, traumàtic o degeneratiu. Les classes solen ser dirigides per un fisioterapeuta. La finalitat d'aquesta àrea en concret és:

- a) La transmissió del moviment tridimensional que produeix l'animal
- b) El seu calor corporal cap a la persona que efectua la pràctica
- c) Els impulsos rítmics del cavall

Normalment la hipoteràpia es sol efectuar en una munta conjunta, és a dir, genet i terapeuta sobre el mateix cavall, ja que aquesta àrea de l'equinoteràpia està destinada a persones que sobre l'animal no són autosuficients. Hi ha dos estils d'hipoteràpia:

3.1.1. Hipoteràpia clàssica: Aquella on l'únic objectiu és que la persona discapacitada sigui capaç de pujar al cavall i es mantingui a sobre seu mentre aquest camina. El genet pot estar estirat, ajagut, assegut, cap endarrere, endavant o de costat, però el més important és que la persona es comenci a relacionar amb l'animal i es creï un fil de confiança i comunicació. S'hauria de considerar el primer pas per a entrar en aquest camp de teràpies, ja que és on es coneixen genet i cavall.

3.1.2. Hipoteràpia moderna: Variant evolutiva de la hipoteràpia clàssica però que permet millorar funcions neurològiques i part del procediment sensorial. Això es degut a activitats introduïdes dintre de la base que uneix aquesta variant amb la hipoteràpia original.

A la dreta un dibuix amb un exemple de sessió d'hipoteràpia i a l'esquerra una fotografia amb un exemple de com es pot realitzar una sessió d'hipoteràpia amb el genet estirat sobre el cavall.

3.2. Equitació terapèutica: Aquesta actua en les àrees motores, sensorials i socials del pacient. En aquesta pràctica el genet ha d'efectuar sol la munta llavors el cavall ha de ser més específic, amb això es dona a entendre que ha de ser un cavall el qual hagi passat per una tria adequada referent al seu caràcter, els seus moviments, el seu comportament i la seva docilitat.

Està dirigida a persones amb discapacitat però que només depenen d'ajuda externa durant la teràpia en alguns moments concrets o accions de la preparació o de la munta. Consisteix en arribar de forma adaptada a les metes que es proposi el pacient, com per exemple moure's sobre el cavall amb facilitat, controlar-lo i guiar-lo sense ajuda del terapeuta i independentment de l'exercici que hagi de fer.

S'han realitzat estudis que demostren que aquesta àrea obté beneficis a nivell neuromuscular i psicològic. Es destaca sobretot l'activitat que aconsegueix fer sobre el sistema nerviós, dividit en:

- Sistema simpàtic, s'encarrega de dilatar les pupiles, controlar la força dels batecs del cor, regular les contraccions estomacals, en general prepara al cos per a les accions.
- Sistema parasimpàtic, fa les funcions de mantenir el cos en un estat de relaxació o descans després d'un esforç o d'accions com la digestió,

participa en la regulació del aparell cardiovascular i digestiu, també participa en funcions metabòliques d'òrgans, com el fetge, els ronyons o el pàncrees. En altres paraules, fa les funcions oposades i complementaries al sistema simpàtic.

Aquestes persones manifesten accions fisiològiques alterades que es poden observar a primera vista degut al funcionament del sistema simpàtic (respiració irregular, baixa temperatura corporal, tremolors a les cames, mandíbula o mans...), és aquí on l'equitació terapèutica intenta controlar el sistema simpàtic. Un cop aconseguit això s'augmenta l'activitat del sistema parasimpàtic i incrementa la millora de les funcions i accions del pacient.

Les sessions d'equitació terapèutica contenen una gran varietat d'activitats per afavorir aquestes persones:

- La temperatura del cavall es sol aplicar als músculs, així s'augmenta la capacitat de mobilitat i l'activitat física del genet.
- Massatge rítmic, donat al moviment tridimensional del cavall, el qual produeix estimulació a les articulacions, als músculs, als tendons i als òrgans donant al genet una integració neuromuscular, amb això es millora el sentit de l'equilibri, el sentit de la posició, l'activitat muscular i la concentració i el plaer de la relaxació.
- Per afavorir el sistema parasimpàtic es practica la modulació o el treball sensorial. S'aconsegueix gràcies a la utilització de colors determinats o música clàssica i creant diferents activitats amb aquests elements, els quals creen relaxació i concentració.

Certs experts diuen que els beneficis de l'equitació terapèutica es poden obtenir de moltes maneres efectuant diferents accions o diverses activitats, per això és una àrea molt profitosa.

Millora enormement la integració sensorial, és a dir, ajuda a l'activació de tots els sentits i així es puguin efectuar les seves funcions com és degut, això permet o ajuda a la persona per que pugui ser autosuficient. És una part important a destacar, ja que aconseguir un propòsit com aquest amb el

simple fet de treballar amb un animal i pocs objectes o elements complementaris els resultats arribin a ser extraordinaris. La interpretació de les sensació permet al pacient tenir una perspectiva del món real tal i com és o millor de com el veia, desenvolupant millor el sentit de la vista, la oïda, el tacte, l'olfacte i el gust.

Fotografia d'una sessió d'equinoteràpia terapèutica, l'activitat consisteix a estimular l'atenció del genet mitjançant un joc amb cèrcols de colors.

Treball de camp

Cavall de Mar

Cavall de Mar és una de les hípiques que he visitat per poder efectuar la part pràctica del treball. Aquesta hípica està situada a Llagostera, en una desviació del polígon industrial que hi ha abans d'entrar en el nucli del poble. Amb això hem refereixo a què està totalment apartada de qualsevol nucli o carretera, és un lloc tranquil, on l'únic soroll que s'arriba a sentir són els sons que produeixen els cavalls.

Mapa que situa el centre hípic Cavall de Mar, a la sortida de Llagostera i desviant-se cap al polígon industrial, tot seguint un camí que condueix a una zona molt tranquil·la i apte per a situar una hípica.

Abans d'anar-hi, vaig entrar a la web del centre hípic (<http://www.cavalldemar.net/>) per a informar-me de si tenien l'equinoteràpia com a activitat, i un cop vaig localitzar la informació vaig contactar amb ells per un e-mail, el qual hem van contestar amb rapidesa i gratitud. La dona amb la qual vaig contactar, Marta Planella, hem va rebre encantada i va respondre a totes les meves qüestions per poder completar la meva part pràctica d'aquest treball de recerca.

Cap a finals de Maig vaig anar a fer la visita. La Marta hem va atendre amb molta simpatia i amabilitat, hem va explicar que sovint quan es feia un treball o estudi sobre aquesta teràpia ningú tenia en compte a l'animal, sinó que tothom es basava en les persones discapacitades, per això encara li feia més il·lusió que tot aquesta recerca l'enfoqués cap al cavall. Això es deu a què en aquesta hípica tenen a aquest animal com

a únic i protagonista, sensació que vaig notar des del primer moment en què vaig entrar al centre.

Primer vam començar a parlar sobre termes més generalitzats i poc a poc vam anar aprofundint en el tema. Sincerament no anava amb una entrevista preparada, sinó que va ser ella qui hem va anar donant les pautes i els diferents punts que a Cavall de Mar es consideren importants i primordials, i fins i tot curiosos o interessants.

Com que el meu treball va enfocat cap a la psicologia del cavall, la Marta hem va dir quines característiques ha de tenir o quines curiositats ha de posseir un cavall, des del punt de vista de Cavall de Mar, per poder formar part d'una teràpia tan important i delicada, ja que depenent de la font d'informació pots trobar una raça concreta, com per exemple un Haflinger, o una preparació especificada i complexa.

La Marta hem va explicar que hi ha molts estàndards definits, però com que és una teràpia tan específica, depenent dels casos, no et pots basar al cent per cent en res. Per exemple, el poni es una raça que no es recomana com a animal per a l'equinoteràpia, però depenent de la persona és una raça que en aquesta hípica han comprovat que va molt bé. No s'accepta perquè el moviment tridimensional que té no simula el d'una persona i el de un cavall, que són molt més semblants, però el poni pot ser útil per a usuaris que no siguin capaços d'efectuar, pel motiu que sigui, l'activitat amb un cavall. Aquesta persona pot ser comença dos o tres sessions amb el poni i gràcies a aquest acostament amb l'animal, amb el temps pot passar a tractar amb un cavall.

També està la recomanació de què la raça Haflinger és una de les millors o una de les recomanades per utilitzar en aquesta teràpia. Si que és cert que té una mida ideal per al terapeuta i per al pacient, però també té un caràcter molt explosiu, i això no ajuda gens a què es pugui efectuar la sessió tal i com s'ha de fer. Llavors en aquest centre hípic es considera que és una raça molt especial, s'ha de conèixer molt bé per a poder tenir en compte les seves reaccions. Això no vol dir que sigui un cavall que no serveixi per a l'equinoteràpia, no hi ha cap cavall que no serveixi, però és una raça que s'ha d'arribar a conèixer i s'ha de educar més que un altre raça.

Per altra banda la Marta hem va dir que tot cavall pot servir per a l'equinoteràpia, només es tracta que segueixi uns requisits:

- El cavall ha de tenir una altura adequada per al terapeuta i per al pacient, així l'activitat s'efectua amb més comoditat. Aquest ha d'estar a l'altura del terapeuta i que el genet s'hi senti a gust.
- El terapeuta ha de conèixer a l'animal, hi ha d'haver un vincle de confiança i coneixement entre tots dos, perquè es una teràpia delicada i fràgil, no es pot arriscar a què el cavall tingui una reacció inesperada i negativa i ell no sàpiga com actuar o reaccionar.
- Ha de tenir una capacitat de percepció desenvolupada, és a dir, tenir els sentits més aguts, per així tenir present en tot moment quin tipus de persona té a sobre. La majoria de cavalls ja són així, és com un sentit més, perceben l'estat de la persona, si senten por, alegria, nervis, o fins i tot si estan tristos o decebut, però a l'hora de tenir una persona amb discapacitat a sobre se'ls hi accentua aquesta capacitat, a uns més que a altres. Per això és important que estigui controlada i comprovada aquesta característica en el cavall que s'ha d'utilitzar per a la teràpia.
- El cavall és un animal idoni per a tractar amb gent així, perquè hi ha estudis que demostren que el seu cervell està més desenvolupat en l'àrea de sensacions i sentiments.
- L'animal ha d'estar psicològicament sa, capacitat per treballar com acompanyant de l'alumne en aquest àmbit de teràpia, ja que aguantar, al llarg del temps, sessions com aquestes és molt dur. Pateixen els efectes igual que una persona que s'hagi d'encarregar d'una persona amb aquests problemes, per això han de passar revisions mèdiques i han de ser avaluats per veterinaris o especialistes.

No hi ha un temps de preparació per poder determinar si un cavall és útil per poder fer classes d'equinoteràpia, això no ve pas predeterminat per un temps concret. Es sap que un cavall està llest o capacitat quan el terapeuta l'ha conegut, tractat i educat suficient temps, llavors és el terapeuta qui decideix si pot o no fer aquest tipus d'activitat i quan. Normalment és qüestió d'anys i d'anar introduint-lo en classes amb gent discapacitada, perquè es vagin familiaritzant amb l'ambient, tot i així hi ha excepcions de cavalls que amb pocs mesos ja s'han començat a integrar en aquestes sessions i han resultat ser profitoses.

Quan és sap si un cavall està capacitat per a realitzar sessions d'equinoteràpia o no, no es pot donar per fet que aquest sigui útil per a totes les sessions. Generalment si que ho són, però es necessita saber el cas del pacient per poder predeterminar si és millor un cavall o un altre, i això se sap amb experiència, raonament i estudi. Tota informació sobre el futur genet és important, a partir de estudiar amb detall el problema se'n tria un o altre. Per exemple, si una persona necessita que la teràpia el relaxi perquè és molt actiu i no li convé, es tria un cavall amb un tarannà tranquil i que li transmeti calma, en canvi si és un usuari que requereix un estil de teràpia a l'inversa, és a dir, d'activació en el funcionament del seu cos, s'escollirà un cavall amb un comportament enèrgic.

Tot aquest procés sembla fàcil i curt, però no és així. És un procés que comporta molt temps i col·laboració, molta dedicació i força de voluntat per part del cuidador/terapeuta, a part d'estudis i coneixements especialitzats.

Quan va acabar d'explicar-me els aspectes que aquest centre busca en un cavall d'equinoteràpia li vaig demanar que m'expliques cap a quin camí té enfocat l'hípica l'equinoteràpia, en el sentit de si està més especialitzada en equitació terapèutica, hipoteràpia... Llavors la Marta hem va deixar ben clar que no tenen cap favoritisme o predilecció per una activitat o altre, a Cavall de Mar se'n practiquen gairebé totes les branques d'aquesta teràpia, això sí, depenent del que necessiti el pacient, però estan capacitats per efectuar les tres àrees de l'equinoteràpia. Sempre miren molt les necessitats de la persona i llavors depenent d'aquesta s'hi adapten els requisits.

“El que sí que estem potenciant ara és un projecte que ens ha arribat per part de l'Ajuntament que està enfocat cap a l'equitació social”, em va dir la Marta. Em va estar explicant que es tracta d'un projecte amb dones marroquines que han patit violència de gènere. La relació amb el cavall fa millorar la seva autoestima i ajuda a la seva integració a la societat. Sobretot es treballa el llenguatge, la sociabilitat, la integració amb aquestes dones que ho necessiten, i que sense ser conscients desenvolupen totes aquestes qualitats només amb el tracte del cavall i la teràpia en grup.

Per altra banda, també s'ha de dir que hi ha sessions molt maques, en les quals es comença amb un nen amb reaccions molt brutes i besties i acaba tenint un caràcter molt diferent, amb un caràcter finalment millor respecte l'inicial. La relació d'afecte que es crea entre el genet i el cavall és molt important, sobretot perquè millora psíquicament a tota persona, amb discapacitat o no.

Imatges de Cavall de mar.

Teràpia craneosacral

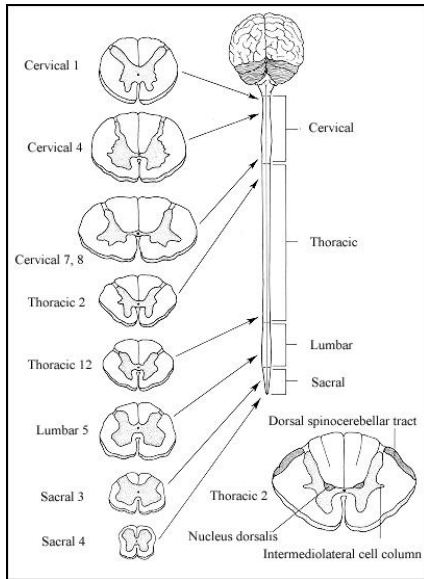
Primer de tot m'agradaria aclarir que aquesta teràpia no té res a veure amb la equinoteràpia, ja que és una variant mèdica aplicada a qualsevol ésser viu, sobretot aplicat en éssers humans o cavalls.

La Marta em va informar sobre aquesta teràpia, la qual es podia aplicar als cavalls i compaginada amb les visites del veterinari. Com que ho vaig trobar interessant, he decidit adjuntar-ho, perquè és un tema que influeix en el cavall.

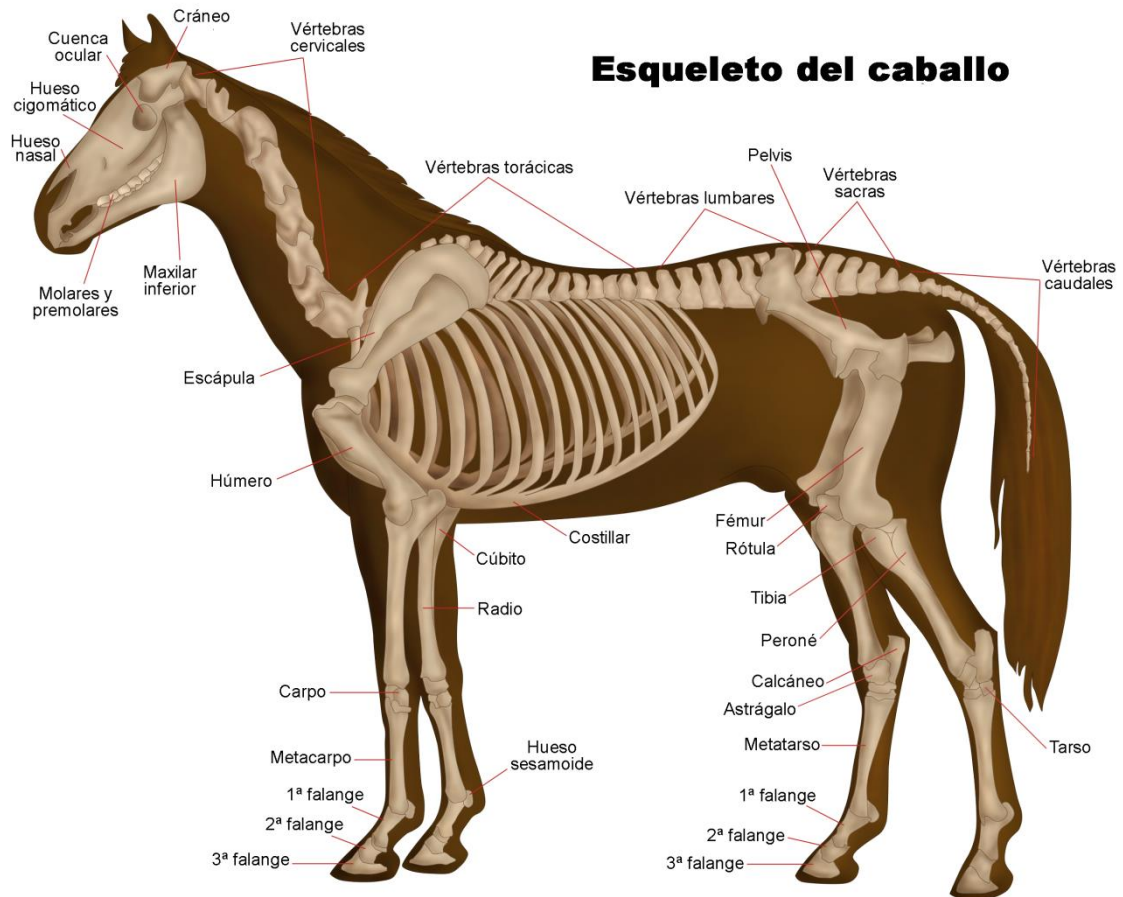
Aquesta teràpia no està catalogada científicament a Espanya, però a Estats Units sí. L'experta en aquesta variant de la veterinària a Cavall de Mar és la Silvia Martín, veterinària equina de confiança de la hípica des de fa molt de temps. Va anar als Estats Units a especialitzar-se en els estudis de la teràpia craneosacral, i un cop adquirits va tornar aquí per posar-los en pràctica. Fa uns 10 anys que la Sílvia compagina l'activitat craneosacral amb la veterinària, perquè no sempre un mètode és la solució, sinó que s'han de compaginar totes dues opcions.

El líquid craneosacral o cefaloraquidi passa per tota la columna vertebral i afavoreix a controlar tots els moviments que produeix el cos. Es tracta d'un sistema manual i suau que consisteix en palpar la pulsació rítmica que produeix aquest líquid i controlar que aquest circuli a la velocitat constant que ho ha de fer. Quan l'expert que està efectuant la teràpia detecta una irregularitat en el flux del líquid busca el punt on s'ha produït la lesió o la contractura, atura el fluid amb les mans uns segons just en el punt detectat i tot seguit el líquid torna a corre amb normalitat per tot el seu recorregut. Aquesta és una manera de reactivar el flux del líquid i que el cavall es trobi sense cap contractura i sa. Les sessions sempre s'acompanyen amb tractaments homeopàtics, això sí, sempre tenint en compte el quadre clínic en que es trobi l'animal.

Un exemple de l'efecte d'aquesta teràpia seria el cas d'un cavall que va coix, i per molt que el veterinari li administri la medicació necessària no es recupera, llavors intervé la terapeuta. Aquesta s'encarrega de dur a terme el procediment que he explicat anteriorment i soluciona el problema. La deficiència de la coixesa del cavall era una compensació de la irregularitat que hi havia en un punt per on passa el líquid.

Esqueleto del caballo

En les següents imatges es mostra l'estructura esquelètica del cavall. El líquid cefaloraquídi circula des de l'extrem crani fins a les vertebres sacres.

Sessió d'equinoteràpia a Cavall de Mar

Al mateix centre hípic de Llagostera vaig poder assistir a una sessió d'equinoteràpia. La Sandra, terapeuta, va donar una classe a la Marta, que assisteix cada Divendres o Dilluns a aquestes sessions.

La Marta va néixer amb un vessament de sang al cervell, i des de llavors ha estat realitzant diferents activitats mèdiques i tractaments amb psicòlegs per intentar adquirir un nivell de vida normal i òptim. Vaig estar parlant amb el seu pare i em va dir que la finalitat de fer practicar a la Marta equinoteràpia era per poder arribar a captar la seva atenció, perquè té un gran dèficit d'atenció que poc a poc ha anat recuperant.

“Per què equinoteràpia?” En el moment en què vaig veure a la Marta ho vaig tenir clar; li encanten els animals i no els hi té cap por. En aquell moment tenia un especial afecte cap als gats, *“Va a temporades”* em va dir el seu pare. Això ho dic perquè tractava al cavall com a un gat, xiuxiuejava a la orella de l'animal com si crides a un gat. Vaig poder comprovar com la Marta vivia en el seu món, i per a què fes cas costava molt, però la Sandra, la noia que s'encarregava d'efectuar la sessió amb la nena, té molta paciència i estava molt per ella.

També vaig poder observar el per què s'utilitzen ponis amb nens, i es que queda a l'altura més còmoda del terapeuta per a poder controlar correctament i amb tota seguretat al genet, ja que depenent dels casos, com per exemple la Marta, es necessita tenir ben controlat a l'alumne, sinó aquest per a falta d'equilibri pot caure i fer-se mal.

La sessió va durar una hora, més o menys, la Marta feia que cada acció s'allargués molt, de muntar en va tenir poca estona, un 20 minuts, aproximadament. El procediments va ser el següent:

1. Va raspallar al poni, el va netejar i li va treure tota la pols.

2. A continuació, amb ajuda de la Sandra, va posar-li la suera o dessuadora.

3. A sobre hi va col·locar la sella i la Marta va ajustar la cingla, la Sandra va posar-li la cabeçada, ja que és un gest massa complicat perquè sigui capaç de fer-ho la nena tota sola.

4. Un cop equipats alumna i cavall la cuidadora va conduir-los tots dos cap a la pista, on va ajudar a la Marta a pujar sobre el poni.

5. Un cop muntada la nena, la Sandra havia d'aconseguir que la Marta fes cas a les seves ordres i fos conscient de les posicions que havia de tenir sobre el poni; posar els peus bé, agafar les regnes correctament...

6. Durant la sessió la Sandra anava corregint a l'alumna en la posició de l'esquena.

7. Per acabar, la Sandra va manar a la Marta que demanés al poni que es posés al trot, i així ho va fer, però vam haver d'ajudar a mantenir la nena sobre el l'animal, sinó podia caure degut al ràpid moviment, perquè a la nena li falta estabilitat sobre el poni. Quan van frenar i van acabar la sessió, la Marta no volia baixar del poni, va costar que la nena desmuntés.

8. Quan la Sandra li va treure tots els complements per muntar al poni, la Marta va donar-li garrofes, una lliminadura que a la raça equina els hi encanta.

L'experiència va ser gratificant, perquè quan em vaig acomiadar de la Marta em va fer una abraçada i el seu pare em va dir que a la pròxima sessió preguntaria per mi, perquè és una nena que té molta memòria i és molt afectuosa.

Overland

Situada als afores de Peratallada hi ha Overland (<http://www.overlandperatallada.com/>) En aquesta hípica vaig assistir a la sessió d'equinoteràpia d'un familiar meu. La Carla té 5 anys i té discapacitat, i des que practica equitació terapèutica ha millorat la seva mobilitat i el seu equilibri. Les classes d'equinoteràpia ajuden que es pugui desenvolupar amb normalitat i que pugui evolucionar com a persona amb totes les seves capacitats. Els aspectes de millora els he pogut observar en ella, però generalment són les evolucions que obté una persona amb problemes i que practiqui aquesta teràpia. Llavors ja depenent de la discapacitat o de l'evolució personal s'obtenen més o menys resultats.

La Carla, a part de l'atenció mèdica que segueix, des que fa sessions d'equinoteràpia ha obtingut resultats molt importants; camina amb més equilibri, controla més el moviment amb les mans, presta més atenció, té més precisió a l'hora d'efectuar moviments... Principalment aquests avenços es deuen a la part mèdica, però l'equinoteràpia també ha aportat la seva part d'ajuda i d'importància.

Per altra banda, un mateix cavall pot tractar amb diferents persones, i aquest s'hi adapta, generalment, sense cap problema, però com he explicat a la part teòrica, no tots els cavalls serveixen. Aquesta capacitat és deguda a la percepció que tenen cap a aquestes persones, ja que pel que vaig poder observar, tot i tenir reaccions brusques cap al cavall, l'animal no reacciona de mala manera, al contrari, gairebé ni s'immuta.

Per parlar d'aquesta sessió parlaré amb molta subjectivitat, ja que és un punt de la part practica que he efectuat i així podré comparar i aplicar la teoria apresada i explicada anteriorment, perquè aquesta no es pot aplicar al 100% degut a què cada cas és un món. Puc classificar la sessió a la que vaig assistir com a una adaptació de la branca d'equitació terapèutica, ja que després dels coneixements que he obtingut amb tota la part pràctica crec que és l'àrea més correcta on classificar-la.

Les sessions d'equinoteràpia solen durar d'uns 50 a uns 70 minuts, ja que són molt cansades tant per al terapeuta, com pel cavall i l'alumne. La sessió de la Carla, des del moment que vam anar a buscar el cavall fins que va baixar d'aquest, va durar uns 60 minuts aproximadament. Un cop a la hípica, des del moment en què la nena va entrar en contacte amb l'animal vaig prestar molta atenció cap a la relació que s'hi creava entre

tots dos. En el seu cas, no tenia por de res, per molt que el cavall fos més gran que ella. Tot i així era un cavall de mida reduïda, perquè la mida entre terapeuta i alumne fos còmode. També influeix que es tractin de nens petits que necessitin més atenció, per això la mida ha de ser a l'abast.

Des del moment en què la Carla, en Ricard, el terapeuta o cuidador, i jo ens vam quedar sols, tot objectiu es relacionava amb què la nena efectues els propòsits que li marcava el cuidador. Qualsevol acte o acció, per petita que fos, la Carla havia de demostrar que era capaç de fer cas a en Ricard i provar que podia fer-ho sola, des d'agafar la corda i conduir al cavall, moure l'alçador per a poder raspallar-lo, o simplement escoltar quan ell li parlava, ja que un dels problemes que té la Carla és la falta d'atenció.

No sóc etòloga (psicòloga d'animals) però jo notava com el cavall estava pendent dels moviments de la nena. Això em va fer sentir com desplaçada, perquè hi havia un vincle entre alumna i cavall en el qual jo no hi aportava res i el terapeuta no interrompia, ell només instruïa les accions de la nena. És veritat que els cavalls d'equinoteràpia han de tenir una sèrie de característiques; ser pacients, tranquils, manyacs i que es puguin manejar bé i sense que tinguin reaccions brusques, però a mi aquell cavall hem va donar la sensació que tenia molt clar que amb la Carla, o que amb nens com ella, ha de ser d'una manera, a més a més aquest cavall en concret em va transmetre tranquil·litat i pau. Puc parlar des d'aquest punt de vista perquè he tractat amb molts cavalls i no tots transmeten les mateixes sensacions.

- Primerament en Ricard va manar a la Carla que anés a buscar en Xato, el cavall que li tocava muntar aquella tarda. Això sí, tota funció que realitzava la nena estava supervisada pel cuidador. D'entrada, quan ens vam acostar al cavall, es veia que és tranquil, però quan la nena el portava cap a l'estable va demostrar tenir un tarannà molt passiu i relaxat. Caminava lent i cautelós, tot i que ella efectuava moviments bruscos amb la corda. Es tractava que ella fes el camí sola i amb seguretat, tot i així va necessitar l'ajut d'en Ricard un parell de cops. Per que no perdés la corda li va fer un nus, així tenia un punt físic i de referència per no perdre l'atenció. Un cop arribats a l'estable el primer que em va dir en Ricard va ser: *“Es igual si acaba muntant només 20 minuts, el que importa en aquestes sessions és que l'alumne aconsegueixi els objectius que el terapeuta o cuidador li proposa en aquella classe. En el cas de la Carla cal tenir en compte*

que el més important és que faci cas i presti atenció al que fa i deixa de fer, per això li repetim les vegades que faci falta la mateixa acció, fins que al final ho acabi fent sola i conscient.”

- Tot seguit va treure unes fotografies plastificades en les quals apareixien objectes (sella, casc, utensilis per a netejar el cavall) les quals la Carla havia de posar en ordre d'acció, és a dir, les havia d'ordenar per disposició de com efectuaria les activitats. Sembla molt senzill, però en aquell moment la petita no prestava atenció, per la qual cosa va ser una activitat que es va allargar més del compte.
- Un cop ordenades les figures, en Ricard va proposar-li de posar-ho en practica, llavors va ser quan a la Carla se li va despertar l'interès i s'hi va posar amb molt d'èmfasi. Mentre ella l'anava raspallant i netejant jo m'anava mirant a en Xato, i veia com n'estava de tranquil, però de tant en tant posava els ulls sobre la nena i l'observava. Tot i donar estrebades o estirar-li els cabells a l'hora de pentinar-lo l'animal no es queixava, això sí, el cuidador corregia a la petita genet en tot moment, *“Carla és un animal, ves amb compte que ho has de fer més suau.”*, li deia, ja que la força de les seves accions i la concentració en aquestes és una de les tasques a l'hora d'efectuar aquesta activitat.

Un exemple de les imatges que el cuidador li va mostrar a la Carla per a que podes identificar cada objectes i els pogués ordenar.

Un cop l'animal va estar enllestit respecta a l'àmbit de neteja, el cuidador va procedir a col·locar-li els complements de munta. Aquí sí que l'alumna va necessitar més ajuda, fins i tot jo hi vaig col·laborar, perquè és material pesat, com la sella de muntar, o complicat de posar, com la cabeçada. Quan el cavall va estar llest va quedar el més important; la protecció de l'amazona. En aquests aspecte la Carla tenia molt clar que no podia pujar al cavall sense el casc i l'armilla protectora, dos elements que se'ls va col·locar molt ràpid i de seguida.

- Un cop va estar tot llest, en Ricard va conduir a en Xato cap a la pista i en Ricard va ajudar a pujar a la Carla damunt del cavall. Tot seguit li va fer identificar la mà esquerra i la mà dreta, per a recordar-li com havia de girar cap al costat que ell li manés. La Carla sobre el cavall va adquirir un tarannà diferent, estava emocionada però a la vegada mostrava respecte i semblava estar molt més atenta del que havia estat fins ara. Poc a poc va anar agafant confiança i l'atenció cap a les ordres d'en Ricard va disminuir però les ganes de fer coses amb l'animal van augmentar, es va relaxar.

Imatges al principi de la sessió de la Carla i en Xato durant l'escalfament.

Un cop muntada i escalfats tots dos, el terapeuta va procedir a fer les activitats que tenia pensades.

- Primer va treure una caixa groga on hi havien diferents objectes, entre ells unes quantes boles de plàstic de colors, i li va dir a la Carla que agafes tres del color que ella vulgues. Seguidament en Ricard va fer un exercici per identificar cada

mà demanant-li a l'alumna que alces la mà esquerra o dreta o la mà on tenia la pilota rosa, blava o groga, així successivament per a poder comprovar que la Carla tenia clar els conceptes d'esquerra i dreta. Després va demanar-li a la nena que poses en Xato en marxa i que el conduís fins al mig de la pista per fer cistella dins d'una xarxa amb les tres boles.

Aquest procediment va ajudar a la Carla a l'hora de tenir clar les posicions d'on es troba i cap a on va, identificar objectes i colors i també a restablir l'equilibri, amb el moviment tridimensional del cavall compaginant-lo amb la punteria que ha d'afinar a l'hora de fer activitats. Durant tot aquest procediment, en Xato va estar tranquil i obediència, em va fascinar la capacitat que tenen aquests animals amb les persones!!, per la gent que té més d'un 60% de discapacitat, l'animal que efectua la teràpia ha de tenir un caràcter increïble i ha d'acabar esgotat.

Sis fotografies que representen per ordre l'activitat descrita anteriorment.

- A continuació en Ricard va canviar d'activitat, va donar-li uns quants cèrcols de colors a la Carla i li va fer identificar la tonalitat de cadascun. Un cop fet això, va demanar-li a l'amazona que conduís al cavall cap al centre de la pista i encertes els diversos cèrcols a l'interior d'una barra. La Carla ho va fer amb molt de gust i aquests cop amb més seguretat que el primer, perquè ja sabia de què anava l'exercici. Aquest cop, quan efectuava els moviments amb el cavall ho feia amb més fermesa, i això el cavall ho va notar, va veure que era conduit també pel genet i no només pel terapeuta.
- Per finalitzar la sessió en Ricard va proposar a la Carla de trotar una mica, perquè al final s'havia portat bé i havia fet cas al que ell li havia manat. El cuidador va agafar bé les regnes i va dir-li a la Carla que li demanés trot a en Xato, i així ho va fer. Va riure molt, ja que és el premi que té si fa les activitats bé i sé que és una de les parts que més li agrada, però en general i pel que vaig poder veure va gaudir molt de la sessió. Això sí, abans de baixar del cavall li va fer una abraçada que fins i tot a mi hem va arribar al cor, el cavall també ho va agrair, ja que són sentiments i gestos que els agraden.

Més fotos de la sessió d'equinteràpia. Aquí s'observa la segona activitat que es va fer.

A la primera imatge, començant per l'esquerra, la Carla i la abraçada a en Xato, i a la segona la Carla trotant sobre el cavall.

La nena també va voler donar la volta al món, que significa anar girant asseguda sobre la sella i per últim quedar-s'hi dret, un gest divertit abans de baixar i després d'haver acabat una bona classe.

Imatges de la volta al món que va donar la Carla sobre el cavall.

Hípica Unicorn

Aquest centre eqüestre està situat a les afores de Calonge, com gairebé tota hípica, per a poder estar en un entorn endinsat en la natura, envoltat de pau i tranquil·litat (<http://www.hipicaunicorn.com/home.html>).

La persona de contacte i encarregada de l'equinoteràpia en aquest centre és la Neus Sousa, amb la qual em vaig posar en contacte a través de la web i va acceptar que introduís l' hípica Unicorn a la meua part pràctica sense cap problema. La Neus va ser molt amable i ja d'entrada va oferir-me més informació de la que necessitava, em va dir que m'enviaria pàgines de referència, vídeos, i altre informació que podria semblar-me interessant i que podria treure'n profit per afegir al meu treball.

La neus va estudiar magisteri d'educació especial, i després va fer el postgrau d'equinoteràpia. Més tard es va treure la certificació internacional de coaching assistit amb cavalls i actualment està involucrada en un projecte anomenat Dhara, que consisteix en impulsar el benestar de les persones a partir de la connexió amb l'essència de la vida, la terra i els cavalls. Aquest projecte va néixer al 2010 i vol apropar els cavalls i les persones des de diferents aspectes, com la llibertat o el respecte.

(<https://www.facebook.com/pages/Dhara-Coaching-Assistit-amb-Cavalls-i-Equinoter%C3%A0pia/327777540587255?fref=ts>)

La meua finalitat a l'hora de visitar aquesta hípica era, un cop més, veure quin concepte tenen de l'equinoteràpia i com l'apliquen a la realitat d'una sessió.

Un cop vaig arribar a l'hípica, vam començar a parlar de com consideraven o des de quin punt de vista tractaven aquesta teràpia. Les primeres paraules que hem va dir van ser "*Sempre depèn de l'usuari, en aquest aspecte no ens agrada posar etiquetes*". La Neus em va explicar que sempre s'ha de tenir clar la diferència entre l'estructura teòrica i la que s'aplica a la realitat, que són molt diferents. La base de l'equinoteràpia, o els principis que estan marcats només serveixen de guia per a classificar si és una branca o un altre de ben diferent, però principalment s'ha de tenir clar que no tota persona és igual, i que no tots els problemes poden tractar-se de la mateixa manera, per això cal adaptar-se al pacient i portar la teràpia cap a la direcció que li convingui. Depenent de la sessió sí que es veritat que anirà centrada o indicada més cap a un àmbit o un altre, però sempre vigilant i adaptant-se a l'alumne.

Em va dir que el cavall és terapeuta igual que la persona medidora, perquè sense ell i les seves capacitats sensorials i físiques no seria possible aquesta teràpia. Aquests animals tracten aspectes emocionals, didàctics, terapèutics, i s'adapten a l'usuari sense problemes, perquè tenen un caràcter molt flexible en aquest aspecte. La Neus em va deixar ben clar que la visió que té del cavall no és pas una eina, sinó un company, amb el qual cavall i genet han de crear una connexió important i profunda per què la teràpia tingui sentit. Tot i així és fonamental que es conegui al cavall, com és, que fa, per què, les seves reaccions, les seves pors, les coses que no li agraden, les que si li agraden, que li molesta... Per tenir més aspectes en compte i més coneixements també efectuen parts teòriques, introduïdes a les classes o sessions a part, per així tenir més fonaments sobre el món en el qual l'alumne s'endinsa, el món del cavall.

Vaig voler aprofundir més en el tema i vaig fer-li la següent pregunta "*Per què els cavalls?*". "*Molt simple*", hem va contestar, la Neus va remuntar a l'estat natural d'aquest animal per explicar-me que els cavalls son animals de presa, viuen en grans planes i extensions, i com estan exposats a grans perills han hagut de desenvolupar els seus sentis i el seu instint. Aquesta evolució va fer que el cavall arribés a ser un animal molt sensible, que arribés a desenvolupar la captació de notar les variacions de nivells energètics.

Aquesta última característica s'utilitza per a practicar coaching. Aquest consisteix en un procés d'acompanyament en sessions on una persona exposa els canvis que vol efectuar, o els problemes que té, i gracies a la companyia del cavall, d' un psicòleg i una persona

entesa en coaching assistit amb cavalls s'organitza una teràpia per trobar solució al plantejament que es proposa. El cavall efectua l'acció juntament amb l'alumne, els altres dos acompanyant no intervenen només que per acompanyar o indicar el procediment. Aquestes classes es realitzen sense pujar al cavall, aquest amb la sensibilitat o la capacitat de valorar els nivells energètics de la persona present és capaç d'ajudar a decidir o de mostrar amb petites accions físiques el que la persona sent i no pot o no sap expressar (por, indecisió, seguretat, dubte, tristesa, dolor, alegria...).

Amb aquesta activitat queda demostrat un cop més que el cavall i la seva psicologia permet tractar diferents àmbits o situacions, les quals resulten ser eficaces i profitoses per l'ésser humà.

Mentre m'explicava tot això, vaig preguntar-li què en pensava sobre els ponis, i em va dir que res de diferències o distincions cap a aquest animal, perquè els serveix de gran ajuda en molts casos, i no fa pas cap mal, ja que a l'hora d'adaptar-se a algun cas pot ser necessari l'ajut d'aquest animal per a poder fer la sessió correctament.

Com a resultat i resum d'aquesta visita a l'hípica Unicorn la Neus em va distingir la diferència entre la teoria i la pràctica, una vegada més, ja que es fonamental saber que cada persona es diferent i necessita una sèrie de requisits, no es pot aplicar qualsevol sèrie de passos a totes les persones, sinó que han de ser sessions personificades. També em va remarcar que, com a gairebé totes les hípiques i tota persona que estimi aquest animal, el cavall no s'utilitza mai com una eina, sinó com a rehabilitador, i que el terapeuta només supervisa i indica la direcció de cada classe, juntament amb els seus coneixements i estudis.

Una imatge amb el cavall Néron.

Diverses imatges de cavalls a l'hípica de Calonge.

Conclusions

Després d'haver efectuat tota la recerca proposada per comprovar com s'aplicava la teòrica de l'equinoteràpia a la vida real, i com es pot trobar aquesta teràpia a les hípiques del voltant de Castell-Platja d'Aro, en quines àrees està més desenvolupada, quines són les modalitats que més predominen..., he pogut comprovar que la teoria establerta en aquesta àrea és bastant genèrica i objectiva. Una persona que només s'informi a Internet o extregui informació d'un llibre veura una teràpia molt esquematitzada i, en alguns casos, simple, sense gaires variacions i bastant pautaada. En canvi, quan reps l'informació de primera mà, quan persones que exerceixen aquesta teràpia t'expliquen en que consisteix, l'estructura que tens al cap de la divisió de l'equinoteràpia perd moltes etiquetes. Això és degut que tractar amb gent discapacitada no és fàcil, i les classes s'han d'adaptar a la persona, perquè cada cas de invalidesa és totalment diferent a un altre.

Durant la recerca i redacció dels tres primers punts em vaig trobar amb molts obstacles, un d'ells és la fiabilitat d'Internet, aquest suposa un gran problema per a molta gent, i jo amb el treball de recerca ho he pogut comprovar. Un exemple seria la de informació, pàgines web i espais que vaig haver de visitar i articles que vaig haver de llegir, per a poder extreure'n conclusions i dades aproximadament fiables degut a la contrarietat que mostraven unes fonts verses a altres. Un altre inconvenient va ser l'ortografia i la gramàtica, ja que no fer faltes o efectuar una bona construcció de frases no és tan fàcil com sembla.

Per altra banda he après molt, perquè a més d'Internet també vaig llegir dos llibres, citats a la bibliografia, els quals hem van ajudar a poder redactar el treball amb més subjectivitat i amb un to i concepte molt més proper al món del cavall.

Quan vaig començar a redactar el marc teòric d'aquest treball, vaig veure que era bastant determinat, en el sentit que marcava uns paràmetres i no indicava gaire més. Tot això canvia quan a l'hora d'efectuar la part pràctica vaig comprovar com a les hípiques no volen donar gaires etiquetes a aquesta teràpia. Les tres hípiques que vaig visitar tenen molt clar que poden adaptar-se a la persona discapacitada que vingui, i efectuaran la sessió que calgui per poder beneficiar a l'alumne, i sobretot la visió o el guió de les pautes marcades per la *Riding Disabled International*, associació que marca la divisió

exacta i oficial de les tres àrees de l'equinoteràpia, no el tenen com a estructura per seguir, ja que cada persona és un cas especial i necessita una sèrie de requisits que potser no es basen en una sola àrea. A vegades si que es pot determinar més cap a un canto o un altre, però en general no es sol fer, no es la part més important.

Les hípiques que han participat, Cavall de Mar, Overland i l'hípica Unicorn, estan disposades a agafar el màxim de possibilitats de peticions a l'hora d'efectuar una classe d'equinoteràpia. Això és un gran avantatge, ja que així no hi ha gent limitada i es possible la pràctica d'aquesta teràpia en un marge molt més ampli que pas si no tinguessin la capacitat de fer-ho.

Com a resultat d'investigar com tracta aquest concepte cada hípica he pogut veure la capacitat d'obertura que tenen, les ganes d'innovar i poder beneficiar a qualsevol persona que recorri a aquest indret.

Tractar amb diferents persones i veure diferents punts de vista, que m'expliquessin en què consisteix l'equinoteràpia en diferents paraules ha estat tot un privilegi. A l'hora de fer les entrevistes, de visitar els centres, vaig estar tant atenta com vaig poder, perquè la veritat és que hi ha una gran riquesa en cada lloc que he estat i he visitat, veuen el món del cavall relacionat amb les persones i la salut com un de sol, com si un complementés a l'altre mútuament amb el benefici d'obtenir grans resultats.

També he pogut veure com nens amb problemes o discapacitats tenen la possibilitat de canviar i millorar amb el simple tracte cap a un animal, el cavall. El vincle que es crea és especial, i no només amb persones discapacitades, sinó que qualsevol persona és capaç de ser millor i sentir-se bé amb el simple fet de tractar amb aquest animal, i jo en sóc testimoni. És sensacional com aquest ambient pot canviar la teva forma de ser, o de pensar, o simplement d'estar.

A vegades creus que saps molt d'un tema o d'un àrea, però un està molt equivocat al pensar això, perquè sempre es pot aprendre més i més d'allò que ja creiem saber.

En conclusió, he adquirit els objectius del meu treball de recerca, poder obtenir informació de primera mà i comprovar quina és la aplicació de la teoria a la pràctica. He observat que les hípiques visitades estan ben preparades i que tenen la capacitat per poder tractar amb gent discapacitada, en adquisició de problemes diferents i variats. Tot i així m'hauria agradat tractar més a fons la lògica del cavall, fer un treball pràctic d'un

seguiment d'un cavall en concret, veure i observar com és, determinar les seves reaccions i estudiar la seva psicologia. Hauria sigut un bon estudi, però porta molt de temps, anys, conèixer un animal i poder-ne fer un estudi ben fet i complet. També m'hauria agradat ampliar la part de la teràpia craneosacral i veure'n una demostració. El coaching és un tema que em queda pendent, trobo tant interessant la connexió ésser humà i cavall, i aquesta teràpia n'és un bon exemple, però com aquesta n'hi ha de diferent, perquè considero que el simple fet de practicar equitació ja és una teràpia per al genet.

Bibliografia:

Llista de pàgines web utilitzades per realitzar el treball:

http://www.peques.com.mx/la_equinoterapia_curacion_a_caballo.htm

<http://es.wikipedia.org/wiki/Equinoterapia>

<http://www.equinoterapia.es/>

<http://www.cavahorse.com/>

<http://www.guiahipica.com/>

<http://www.hipicasalarsa.com/>

<http://www.aedeq.org/>

<http://www.lovehorse.org/>

<http://www.epona.cat/ca/node/11>

<http://www.deltadelllobregat.cat/ca/equinoterapia.html>

<http://www.equinoterapiaismaelpinto.org/Principios.htm>

<http://www.epona.cat/es/book/export/html/32>

http://www.unespai.com/equinoterapia/?page_id=23

<http://hipoterapia.cl/hipoterapia/hipoterapia-clasica>

<http://artigoo.com/la-equinoterapia>

<http://esotericos.org/2011/07/breve-historia-de-la-equinoterapia/>

http://www.ama-med.org.ar/revistas/2009-2/Equinoterapia_Falke.pdf

<http://www.riendamiga.es/equitacion-terapeutica>

<http://www.terapia-fisica.com/equinoterapia.html#programas>

http://www.unespai.com/equinoterapia/?page_id=164

<http://www.euskalnet.net/gonzalop/AlindBizkaia/hipoterapia.htm>

http://www.unespai.com/equinoterapia/?page_id=23

<http://bibiloni.cat/textos/cavall.htm>

Llista de llibres utilitzats per realitzar el treball:

EDITH GROSS *Equinoterapia. La rehabilitación por medio del caballo*. Espanya: Editorial Trillas. Febrer de 2006, 1a ed.

LUCY REES *La lògica del cavall*. Sevilla: Editorial Lettera, 2010, 1a ed.

Annex

Vocabulari del món del cavall

El lèxic relacionat amb el món del cavall constitueix un camp immens, per això he adjuntat aquest diccionari per a comprendre les paraules que consten al treball o que crec interessant i relacionades amb aquesta recerca.

A

abeurador m. Pica o recipient on el bestiar va a beure.

acoblar v tr. Aparellar.

aire m. Manera d'avançar el cavall. Els aires es diuen naturals si el cavall els realitza espontàniament (com el pas, el trot i el galop ordinari), i artificials si són fruit d'un ensinistrament (com el passatge, el trot de cursa, etc.).

ajut m. Senyal amb què el genet fa saber la seva voluntat al cavall. Els ajuts poden ser naturals (mans, cames, cos i veu) i artificials (esperons, fuet i martingala). Es parla d'ajut diagonal quan hi intervenen una mà i la cama oposada del genet i d'ajut lateral quan es fan servir una mà i la cama del mateix costat.

alatzà –na m i f. Dit del cavall que té el pelatge amb diverses tonalitats de roig amb la crina i la coa del mateix color o un color semblant, però mai negres.

alçada f. Distància vertical entre el terra i la creu de l'animal. Es consideren haques o ponis els animals d'alçada inferior a 1.48 cm; entre 1.48 cm i 1.60 cm es consideren cavalls de mida mitjana; entre vuit i nou pams són cavalls de mida gran; i per sobre de nou pams, cavalls fora de mida.

alta escola f. Ensenyament de l'equitació en el grau més alt, dit també equitació acadèmica, basat en exercicis que exigeixen un gran entrenament i domini del cavall.

amazona f. Dona que munta a cavall.

ambladura f. Pas d'un animal que ambla.

amblar v intr. Caminar un animal movent alhora les potes d'un mateix costat.

anella portaestrep f. Anella que uneix l'estrep i el gambal.

arcó m. Arc tradicionalment de fusta que hi ha davant i darrere de la sella i del bast que els serveix d'ànima.

arnès m. Conjunt de guarniments d'una bèstia de sella.

arri loc. Veu emprada per a posar les bèsties equines en moviment.

B

bai -a adj. Dit del pelatge del cavall de color ros amb la crina i la coa negres. És un mot pres del castellà i usat tradicionalment amb la forma *baio*, que ja s'usava a l'Edat Mitjana.

baig adj. ant. De color roig clar.

ballotada f. Salt del cavall consistent a aixecar les quatre extremitats i en la posició més elevada fer com si volgués llançar una guitza.

barba f. Part de la mandíbula dels equins situada davall el llavi inferior.

barbada f. Cadeneta de ferro que passa per davall la barba del cavall i uneix els dos extrems superiors del fre.

boc m. Morral.

bocacer -a adj. Dit de l'animal amb poca sensibilitat a la boca i que per això sent poc el fre i no l'obeeix.

bocat -da adj. Dit de l'equí que té el morro de color diferent del de la resta del cap i el cos.

boleiar v tr. Fer caure un cavall, un genet tot fent-li fer un tomb enlaire.

bord -a m. i f Mul o mula.

borrena f. Relleu de la sella que impedeix que el genet rellisqui endavant o endarrere.

bot m. Salt (1). A les Balears les paraules *bot* i *botar* són més tradicionals i populars que els sinònims *salt* i *saltar*. El bot en forma de corbeta és un element característic de les festes amb cavalls de Menorca.

botar v 1 tr. i intr. Saltar.

botó m. Testicle.

box m. Compartiment d'un estable on s'allotja un cavall.

bragada f. Entrecuix de les bèsties equines.

braguer m. Conjunt de les mamelles dels quadrúpedes.

brida f. Conjunt del fre, les corretges que el subjecten al cap i les regnes.

C

cabecada f. Conjunt de corretges que s'ajusten al cap dels animals de tir, proveït si escau de tapalls per als ulls, al qual se subjecta el fre amb les regnes.

cabestre m. Cordes o corretges en forma de brida que es posa al cap dels animals equins per a conduir-los a peu o tenir-los fermats.

cabriola f. 1 Salt enlaire. 2 Salt d'alta escola consistent a aixecar les potes de davant en forma de corbeta i després fer una enèrgica gropada o moviment de les potes posteriors cap enrere.

cadència f. Successió de moviments eqüestres ben marcats, rítmics i harmoniosos.

calcat m. Marca de color blanc que tenen alguns equins a les extremitats, que va de l'ungla fins al genoll o el garró.

calcat -da adj. Dit de l'equí que té una marca blanca a la part baixa d'alguna extremitat.

call m. Formació còrnia que hi ha a les extremitats dels equins situada a la part interior de l'avantbraç i en el cas dels cavalls també a la part interior de la canya. Sin. *corn*.

canya f. Part de les extremitats que va del genoll a la garreta en les extremitats anteriors, i del garró al garret en les posteriors.

carrusell m. Desfilada i conjunt de moviments d'un grup de genets i cavalls que constitueixen un espectacle de doma de gran bellesa.

casac m. Hispanisme lamentable per a designar les ungles dels èquids.

castany adj. Dit del cavall que té el pelatge de color roig fosc, semblant al color de la castanya, amb les extremitats, la coa i la crina negres.

cavalcada f. Correguda o desfilada de gent a cavall.

cavalcar v tr. o intr. Anar damunt l'esquena d'un animal i menar-lo.

cavaller m. 1 Home que va a cavall. 2 Qui ha rebut l'orde de cavalleria.

cavalleria f. 1 Institució medieval pròpia de la noblesa els membres de la qual (cavallers) es comprometien a lluitar per la justícia i a defensar els febles. 2 Conjunt de cavallers o conjunt de combatents a cavall, especialment el cos de l'exèrcit que fins a la Segona Guerra Mundial servia a cavall. 3 Extensió de terra donada en feu a un cavaller.

cerra f. Pèl gruixat i aspre, especialment els de la coa.

certificat d'origens m. Certificació de procedència i d'inscripció en el llibre genealògic d'una raça. Sin. *pedigrí*.

cingla f. Corretja de cuir, lona o un altre material resistent que es col·loca per davall el ventre dels animals de sella i que serveix per a subjectar aquesta.

clatell m. Part més alta del coll, en la seva articulació amb l'occipital. Sin. *nuca*.

clos -a adj. Dit de l'animal equí arribat a l'edat adulta.

coa o cua f. Part final dels equins en forma d'apèndix. Les parts de la coa són el *naixement* o *rabada*, el *mascle* o *tronc* i el *plomall*.

cobrir v tr. Posar-se el mascle damunt la femella per fecundar-la. Sin. *acoblar-se*, *muntar*.

concurs m. Conjunt de proves per a avaluar les qualitats o aptituds dels cavalls participants. Hi ha el concurs *morfològic* (en què s'avalua la bellesa de l'animal i l'adequació als paràmetres de la raça), el de *doma clàssica*, el de *salt* (proves de salt d'alçada), el de *salt d'obstacles*, el *concurs complet d'equitació* (en què es combina la doma clàssica, la prova de fons i el salt d'obstacles), etc.

contragalop m. Aire artificial en què el cavall galopa sobre el peu esquerre quan gira a mà esquerra i sobre el peu dret quan gira a mà dreta.

corbeta f. Salt en què el cavall aixeca al màxim les potes de davant, flexionades i juntes, mentre es recolza fortament en les de darrere.

corona f. Part de l'extremitat situada entre el travador i l'ungla.

correguda f. Espectacle consistent en una competició de velocitat per a disputar-se un premi (usat normalment en plural). Sin. *cursa*.

creu f. Part de l'esquena dels èquids en què els ossos de les extremitats anteriors s'encreuen amb l'espina. Sin. *golès*.

crin m. Cada un dels pèls aspres i forts del coll i la coa de les bèsties equines. També s'usa com a nom de matèria (*una collera farcida de crin*). Var. form. *clin*.

cros m. Competició hípica en què cada participant ha de superar un conjunt d'obstacles naturals en camp obert.

cursa f. Competició hípica que pot ser simplement de velocitat (curses al trot i al galop), d'obstacles o combinant velocitat i diferents proves (cursa hípica). Sin. *correguda*. Convé evitar el castellanisme *carrera*.

D

demble m. Pas lleuger d'una bèstia, a manera de trot curt.

derbi m. Cursa entre cavalls de pura sang de tres anys.

desbocar-se v intr. Arrancar a córrer un animal de sella o tir sense que el genet o el conductor puguin controlar-lo.

descavalcar v intr. Baixar del cavall.

desensellar v tr. Llevar la sella a un animal.

desmuntar v 1 intr. Descavalcar. 2 tr Una cavalcadura, fer sortir de la sella i treure's de damunt el genet.

dessuador m. Peça de roba que es posa davall la sella per protegir l'esquena de l'animal i absorbir-ne la suor.

doma f. Acció i efecte de domar. Segons l'objecte de la doma en distingim les següents: doma clàssica, la que persegueix un desenvolupament harmoniós del cavall en uns moviments altament elegants i una entesa perfecta amb el cavaller; doma menorquina, la que té per objecte desenvolupar els moviments propis de les festes menorquines; doma vaquera, la que es basa en les activitats de conducció i maneig de bestiar boví, etc.

domar v tr. Amansir un cavall o un altre animal equí, subjectar-lo a la voluntat del domador i ensinistrar-lo en determinats exercicis o activitats.

E

elevada f. Salt semblant a la corbeta, però amb les potes de darrere flexionades i recollides davall la massa corporal.

embocadura f. Part del fre que entra dins la boca de l'animal.

engallador m. Corretja que va de la brida a la collera que obliga l'animal a mantenir el cap alt.

ensellar v tr. Posar la sella a un animal equí.

ensinistrar v tr. Comunicar habilitat a un genet en l'art de l'equitació i domini del cavall. Ensenyar un equí a ser muntat per un genet, estirar un carruatge o realitzar qualsevol activitat pròpia d'aquests animals.

equestre adj. Relatiu o pertanyent al cavall.

equí 1 m. Individu de la subfamília dels equins, que comprèn el cavall, l'ase i el mul.
2 adj. Relatiu o pertanyent als equins.

èquid m. Individu de la família dels èquids, que comprèn el cavall, l'ase i la zebra.

equitació f. Art de muntar a cavall.

esbufec m. So emès pels cavalls, produït per una enèrgica exhalació d'aire pel nas amb la vibració corresponent, davant un perill o quelcom que desperta recel o per desafiar un altre cavall. Un esbufec sense vibració sol ser una manifestació de satisfacció o benestar.

esperó m. Instrument de metall compost d'una punxa o una rodeta amb punxes que es porta a la part posterior de la bota i serveix per a punyir el cavall i estimular-lo a augmentar la velocitat o executar un moviment o una acció determinada.

espollar v int. Avortar una egua o somera.

establa f. (o *estable* m) Local amb totes les instal·lacions necessàries per a allotjar les bèsties equines. Sin. *quadra*.

estriçol m. Raspall de pues o serretes de ferro o altre material dur que serveix per a netejar el pèl de les bèsties equines.

euga f. Forma dialectal de *egua*.

F

faixa f. Porció de pelatge de color diferent del cos que envolta totalment o parcialment el tronc.

ferrador -a m i f Persona que ferra les bèsties.

ferrar v tr Clavar la ferradura a l'ungla dels cavalls, després d'ajustar ambdues.

figura f Cada un dels moviments que executa un cavall en una exhibició de doma.

filet m Fre suau, amb embocadura molt sovint articulada, als extrems de la qual hi ha les dues anelles on s'enganxen les regnes.

fre m Peça de ferro a la qual se subjecten les regnes i que posada a la boca del cavall serveix per a menar-lo. Hi ha dos tipus bàsics de fre, el filet i el mos.

frontalera f Corretja de la brida que passa per damunt el front de l'animal i enllaça pels dos extrems amb la testera.

fuet m Instrument per a estimular o castigar les bèsties equines. El fuet que s'usa normalment per a muntar consisteix en una vara prima i flexible feta de diversos materials; també s'utilitzen per a aquest efecte les vergues de bou. El fuet dels carruatges, en canvi, està format per un mànec a l'extrem del qual hi ha una corda o corretja.

G

galop m. Aire de tres temps en què l'animal posa a terra un peu, després el parell diagonal oposat i finalment la mà restant, deixant un temps de suspensió abans de la gambada següent. Segons la llargària de la gambada tenim el galop *recollit* (curt i elevat), *de treball* (una mica més llarg), *mitjà* i *llarg*. D'altra banda, es diferencia el galop a la dreta (o galop sobre el peu esquerre) i el galop a l'esquerra (o galop sobre el peu dret) segons que el tercer temps consisteixi a posar a terra la mà dreta o l'esquerra respectivament. Quan es galopa en cercle es fa normalment avançant la mà que queda a

l'interior del cercle, és a dir s'ha de galopar a la dreta si es gira a mà dreta i a l'esquerra si es gira a mà esquerra (galop just). Fer-ho altrament es diu *galop fals* o *contragalop*. El *galop desunit* és un galop defectuós en què es dissocien les batudes de les extremitats del parell diagonal, amb la qual cosa esdevé un galop de quatre temps.

gambada f. Conjunt dels moviments de les extremitats d'un animal que constitueixen el moviment complet d'un aire.

gambal m. Corretja que penja de la sella i que sosté l'estrep.

garra f. Cama.

genet m. Persona que va muntada a cavall, cavaller. Si és una dona es diu *amazona*.

golès m. Punt on s'ajunten les dues espatlles d'una animal equí. El mot ha donat lloc a l'expressió *punyir el golès a l'ase*, que significa excitar algú retraient-li coses que el molesten molt.

gorja f. Gargamella, gola.

greixet m. Zona de les extremitats posteriors dels equins situada entre la cuixa i la cama.

grípia f. Menjadora per al bestiar. Més concretament, cavitat o compartiment de la menjadora on es posa el gra, llegum o garroves per al bestiar.

gropa f. Part posterior de l'esquena d'un èquid, entre les anques i la coa.

gropada f. Salt del cavall consistent a aixecar i estendre enèrgicament les potes de darrere mentre es recolza sobre les de davant.

gualdrapa f. Peça de tela que adorna i protegeix la gropa i les anques del cavall.

guit -a adj. Dit de l'animal que acostuma a tirar guitzes.

guitar v intr. Tirar guitzes.

guitza f. Cop pegat tirant endarrere una o les dues potes.

H

haca f. Cavall petit i vigorós. En algunes contrades, mula.

hacanea f. Haca gran, encara que no tant com el cavall ordinari.

hípic -a adj. Relatiu o pertanyent al cavall o a l'hípica.

hípica f. 1 Conjunt de coneixements relatius a la cria i ensinistrament dels cavalls. 2 Conjunt de disciplines eqüestres en què intervé el cavall com a protagonista principal.

hipisme m. Hípica.

hipòdrom m. Recinte on es desenvolupen curses de cavalls o espectacles eqüestres.

hipologia f. Estudi o tractat dels cavalls.

I

illada f. Part del cavall situada a cada costat del cos, entre les anques i les costelles, que té com a base la cavitat abdominal. Sin. *buit*.

isabela adj. Dit del cavall que té el pelatge de color crem, amb les cames i la crina de color negre.

J

joquei m. Genet especialista en curses de cavall al galop.

L

llavorer -a adj. Dit de l'animal destinat a la reproducció.

llibre d'exploració m. Llibre de registre sanitari dels ramaders i dels establiments d'equitació on s'anoten totes les incidències.

llibre de registre genealògic m. Llibre on estan registrats els individus d'una raça equina amb totes les seves dades.

llista f. Marca blanca, estreta i llarga, del cap dels equins que s'estén del front o nas cap al morro.

M

mà f. Cada una de les extremitats anteriors d'un animal equí.

maluc f. Os prominent de les anques. A Mallorca es diu vulgarment *moluc*.

manescal -a m. i f. Professional que té per ocupació curar de les malalties dels animals. Sin. *veterinari*.

manescalia f. Art de curar de les malalties dels animals.

marca f. 1 Alçada mínima que ha de tenir un cavall, que és 1.48 cm. 2 Senyal que es fa a un animal que serveix per a diferenciar-lo dels altres, com el tall a les orelles, les marques amb ferro i foc o els tatuatges.

martingala f. Corretja que va del pitral o la cingla fins a la brida, que impedeix que un animal ensellat aixequi massa el cap.

màscara f. Marca blanca al cap del cavall que forma una franja d'un ull a l'altre.

melat -da adj. Dit de l'animal que té el pelatge color de mel.

mitja sang m. f. o adj. Animal equí fill d'un sol progenitor de raça pura o de dos progenitors de races diferents.

moí -na adj. Dit del pelatge dels equins de color negre o castany que no té cap pèl blanc en tot el cos. És un probable castellanisme.

morral m. 1 Aparell fet de corretges, corda o filferro que es posa a la boca de les bèsties perquè no mosseguin o no mengin. Sin. *boç, morrió*. 2 Morrió (1).

morrera f. Musserola.

morrió m. 1 Sarró que es penja al morro de les bèsties equines i on aquestes poden menjar gra mentre caminen o estan aturades. Sin. *morral*. 2 Morral (1).

mos m. Fre que té una acció més enèrgica que el filet, format per una embocadura recta o amb pont i dues cames amb acció de palanca, amb anelles als extrems per a enganxar les regnes.

mul -a m. i f Híbrid de cavall i somera (mul somerí) o d'ase i egua (mul eguí).

munta f. Acció de muntar, especialment cobrir el cavall l'egua.

muntar v intr. i tr. 1 intr. Pujar a un cavall. 2 intr. o tr. Cavalcar, anar a cavall. 3 tr. Cobrir el mascle la femella.

muntura f. 1 Animal de sella. 2 Sella.

musell m. Morro.

muserola f. Corretja de la brida que passa per damunt el nas.

N

natja f. Anca.

negre -a adj. És el color dels cavalls mallorquins i menorquins. Els dos tons principals són el negre brut i el negre móra.

O

obstacle m. Accident natural o artificial situat en un curs d'una prova de salt d'obstacles que ha de ser superat pels concursants.

ofegador m. Sotagola.

ou loc. Veu emprada per a aturar un animal equí.

P

palafre m. Ant. cavall noble de sella, però no de guerra, emprat pels prínceps, els senyors i les dames per a passejar o viatjar. 2 Cavall en què cavalcava el criat quan acompanyava el seu senyor.

palomino -a adj. Mot modern d'origen castellà que s'usa per a designar un cavall de color crem amb les extremitats i la crina de color blanc.

pard -a adj. Castellanisme emprat per a designar el color de pelatge rogenc o roig fosc.

pas m. Aire natural, marxat i de quatre temps, en què es posen les extremitats a terra una després de l'altra. Si les extremitats posteriors es posen per davant les petjades que deixen les anteriors, el pas es diu *llarg*; si es posen només lleugerament per davant, el pas es diu *mitjà*; i si es posen damunt o darrere aquelles petjades, el pas es diu *recollit*. *Pas de costat*: desplaçament lateral del cavall en què aquest avança lleugerament encorbat anant les potes de davant i les de darrera per dues pistes diferents.

passatge m. Trot en el qual cada parell diagonal s'eleva i reposa alternativament amb un ritme molt regular i un temps de suspensió.

pedigrí m. 1 Certificat d'origens. 2 Genealogia d'un animal de raça.

pelatge m. Conjunt de la pell i el pèl amb la pigmentació i els colors corresponents.

pessebre m. Menjadora dels animals de peu rodó.

peülla f. Formació còrnia que protegeix el dit o dits dels animals de peu rodó o forcat. Sin. *ungla, unglot, peüngla, potó*. Rebutjam el castellanisme *cas*.

piaf m. Trot en el qual cada parell diagonal s'eleva i reposa alternativament amb un ritme regular i un temps de suspensió prolongat, però sense avançar el cavall.

piafar v intr. Executar el moviment de piaf.

picador m. Castellanisme emprat per a designar un recinte on es domen i ensinistren els cavalls.

pinta f. Taca o clapa petita i allargada d'un color diferent del bàsic d'un animal.

pirueta f. Figura que consisteix a executar un cercle amb el cavall, amb el radi de la llargada d'aquest, tot fent girar les potes de davant al voltant de les de darrere (pirueta directa) o les de darrere al voltant de les de davant (pirueta inversa). Si en lloc d'un cercle es fa un semicercle, la figura es diu *mitja pirueta*.

pista f. Recinte cobert o a l'aire lliure d'unes dimensions establertes i amb una base d'arena on es realitzen diferents activitats eqüestres. La pista de doma és un rectangle de 60 per 20 m. També hi ha les pistes de galop, de salts, d'entrenament, d'escalfament, etc.

pitral m. Corretja en forma de Y que es fixa d'una banda als dos costats de la sella i de l'altra a la cingla i que serveix per a evitar que la sella vagi cap enrere. També pot ser una corretja simple que passant per davant el pit de l'animal va agafada a la sella.

pollí -na m. i f. Animal equí jove, del naixement fins que és desmamat.

poltre -a m. i f. Cavall o egua jove, d'un a dos anys.

poni m. Cavall d'alçada inferior a 1.48 m.

pot f. Cada una de les extremitats del bestiar gros (equins i bovins).

potó m. Peülla. Rebutjam el castellanisme *cas*.

potollar v intr. Moure un equí les potes de davant amb nerviositat però sense avançar.

potranca f. Variant més aviat col·loquial de *poltra*.

producte m. Resultat de la reproducció dels equins.

pura sang m. Animal equí fill de dos progenitors inscrits en el llibre de registre d'una raça amb ascendència coneguda. Si només un dels dos progenitors és de pura raça o si els dos són de races diferents, el producte es diu *mitja sang*.

Q

quadra f. Establa.

quadrar v 1 tr. Fer posar un cavall quiet amb les quatre potes formant un quadrat al sòl.
2 pron. Posar-se un cavall en aquesta posició.

quarter m. Cadascuna de les quatre parts en què es pot dividir un animal equí pels seus eixos de simetria longitudinal i transversal.

R

ramal m. Corda que es ferma al cap o al coll de les bèsties equines per a menar-les caminant. Sin. *ronsal*.

recolliment m. Acció i efecte de recollir el cavall.

recollir el cavall m. Fer que l'animal replegui les potes de darrere davall la massa del cos a fi de millorar la regularitat i l'equilibri.

regna f. Cadascuna de les dues corretges de la brida amb què es governen els animals de sella o de tir. Hi ha regnes de filet, regnes de mos, regnes dobles (quan s'usa filet i mos al mateix temps), regnes curtes (les de muntar), regnes llargues (les de tir o ensinistrament). Cal evitar l'hispanisme *rienda*.

renill m. Crit del cavall. Cal diferenciar el renill de salutació (greu i curt), que els cavalls emeten per incitar un altre cavall o una persona a apropar-s'hi, o durant l'acostament sexual, i el renill prolongat i sonor que llancen quan resten aïllats del seu grup o albiren lluny un altre cavall.

renillar v intr. Fer renills el cavall, eguinar.

roig roja adj. Dit dels cavalls que tenen el pelatge color d'argila, tirant a groc, lleonat, bru, foc, etc. Sin. *vermell* (Menorca).

ros -ssa adj. Dit dels cavalls que tenen el pelatge entre roig clar i daurat.

ròssa f. Bèstia equina vella, magra o inservible.

ruà -na adj. Dit del cavall que té el pelatge format per una mescla de pèls de tres colors, blancs, negres i roigs, amb la crina i les cames predominantment negres.

S

salt m. 1 Moviment d'un equí consistent a aixecar les extremitats anteriors, les posteriors o totes quatre, cas aquest darrer en què resta un moment sense tocar a terra. Sin. *bot*. Cal diferenciar el salt d'hípica (salt d'alçada, de llargada, d'obstacles, etc.) i el salt de doma o d'alta escola, que es pot realitzar en forma de *corbeta* o *encabritada*, *elevada*, *gropada*, *ballotada* o *cabriola*,. *Salt de moltó*: salt d'alegria amb forta estirada de potes posteriors cap enrera, que realitza el cavall, especialment el jove, quan surt en llibertat de l'establa. 2 Cobriment de la femella per un estaló o guarà

saltar v tr. o intr. Fer un salt (1). Sin. *botar*.

sanar v tr. Amputar els testicles. Sin. *castrar*.

sanefa f. Tros de pelatge llarg i prim que separa dos colors.

sella f. Seient de cuir de forma adaptada a l'esquena del cavall, del qual pengen els gambals i els estreps. Les selles més emprades al nostre país actualment són l'anglesa, l'espanyola, la menorquina i l'americana vaquera.

sellar m. Esquena, part de l'animal en què es posa la sella.

semental m. Castellanisme immens que en català no apareix documentat fins al 1839 i que vergonyosament cap lexicògraf no ha denunciat fins avui. Les paraules catalanes són *estalo* (vegeu l'entrada corresponent), *reproductor*, *cavall pare*, *cavall o ase de llavor*, *guarà*, etc.

sencer adj. Dit de l'animal equí mascle que no ha estat castrat.

senya f. Tret, natural o adquirit, d'un animal equí que serveix per a diferenciar-lo dels altres. Són senyes naturals l'estel, la màscara, la llista, el calçat, l'anell, la faixa, etc. Les adquirides són l'amputació, el tatuatge i el tall entre d'altres.

senyal m. Testicle.

serreta f. Peça de ferro semicircular, amb la vora de dins dentada, que es posa damunt el morro d'un animal de tir a fi de poder frenar-lo o governar-lo amb l'acció de les regnes.

sobranques f. pl. 1 Corretges que per una banda se subjecten a la sella i per l'altra aguanten per cada costat la rabasta. 2 Peça de roba que cobreix les anques d'una bèstia bé com a ornament bé per a protegir-la de les mosques.

sobrany -a m. i f. Animal equí que té entre un i dos anys.

sobrecingla f. Corretja que passa per davall la panxa d'una bèstia i per damunt la manta cobertora tot subjectant aquesta.

sobrepeu m. Tumor o durícia que es forma damunt la corona de les ungles de les bèsties.

sofrenada f. Estrebada forta feta amb les regnes per a aturar el cavall.

sotabarba f. Part inferior de la mandíbula dels equins situada davall la barba.

sotabarres o sotabarra m. Corretja que va fermada a la capçana, a cada costat del cap de la bèstia, i li passa per davall la barra.

sotagola f. Corretja de la brida que passa per davall la gola del cavall per a fixar la testera i les galteres. Sin. *ofegador*.

suera f. Dessuador.

T

terç m. Cada una de les tres parts en què es divideix un equí. Terç anterior (cap, coll i potes de davant), terç mitjà (dors, llom, tòrax i abdomen) i terç posterior (gropa, anques i potes de darrere).

terçó -na m. i f. Animal equí que té entre dos i tres anys.

testera f. 1 Corretja que forma part de la brida que va col·locada darrere el cap. 2 Ant. Peça de l'arnès que cobria i defensava la part superior del cap del cavall.

tirar v tr. Estirar, un animal equí, un carruatge o màquina agrícola.

tord -a adj. Hispanisme innecessari emprat per a designar el pelatge de color gris. S'ha de dir simplement *gris*.

torneig m. Espectacle festiu en què dues colles de cavallers combatien per exhibir la seva habilitat en el maneig de les armes fins que una de les dues restava vencedora.

tralla f. 1 Ant. regna o brida. 2 Corretja o corda que lligada a un bastó forma amb ell les corretjades.

trot m. Aire natural, saltat i de dos temps, que consisteix a anar alternant els dos parells diagonals amb un període de suspensió a l'aire. Hi ha diverses classes de

trot: *trot aixecat* o *anglès*, en què el genet s'alça de la sella seguint la cadència; *trot assegut*, en que el genet no perd el contacte amb la sella; segons la llargada hi ha el *trot recollit*, de gambada curta; el *trot mitjà* i el *trot llarg*, amb la gambada de la mesura correlativa; i el *trot de treball*, intermedi entre el trot recollit i el mitjà.

U

ungla f. Peülla o potó.

V

ventrera f Corretja que passa per davall el ventre de l'animal i va subjecta als braços del carro que serveix per a impedir que aquests s'aixequin. Com a sinònim hi ha el castellanisme *barriguera*.